Dispozitivul hotărîrii pronunţat public la 22 martie 2024

Cererea de apel înregistrată la data de 25 martie 2024

Conform art. 236 alin. (6) CPC în cazurile prevăzute la alin.(5), completul de judecată va întocmi hotărîrea integrală în termen de 45 de zile lucrătoare de la data solicitării, atacării sau pronunţării dispozitivului hotărîrii, după caz.

Dosarul nr. 2-19337/2023
Cererea nr. 2-23136076-12-2-21092023

H O T Ă R Î R E
În numele Legii

22 martie 2024 mun. Chişinău

Judecătoria Chişinău (sediul Centru)
Instanţa compusă din
Preşedinte de şedinţă, judecător Georgeta Grozav
Grefier Ana Ciobanu

Cu participarea:
Reclamantei – Vozian Maria, b/i ***** din 12 octombrie 2021,
R/reclamantei – avocat Ursu Gheorghe, mandat ***** din 07 februarie 2024,
R/pîrîtului – Nicolai Nigai, procura ***** din 11 ianuarie 2024 (valabilă 2 ani),

examinînd în şedinţă de judecată publică cererea de chemare în judecată înaintată de Vozian Maria către Ministerul Justiţiei privind constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei civile, încasarea prejudiciului moral şi a cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă:

La 20 septembrie 2023 Vozian Maria a depus cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției privind constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, încasarea prejudiciului moral şi a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că, în procedură, la Judecătoria Căușeni, sediul Central, se află pe rol cererea de chemare în judecată înaintată de Asociația de Coproprietari în Condominiu nr. 20/8 din or. Căușeni către Vozian Maria, Primăriei or.

Căușeni, Consiliul or. Căușeni, intervenient accesoriu Andrei Tudos cu privire la anularea rezultatelor licitației din 18 noiembrie 2004, anularea actelor juridice, revendicarea din posesiunea ilegală și demolarea construcției comerciale. Cauza menţionată se află la a treia fază de reexaminare. În toate motivele de remitere a cauzei spre examinare, atât de către Curtea de Apel Chișinău cât și de către Curtea Supremă de Justiție, s-a invocat examinarea superficială a materialelor cauzei civile, că se adoptă decizii, hotărâri judecătorești fără argumentare clară, aprecierea probelor de instanțele inferioare, ce în mod direct duc la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale-omului.

Vozian Maria a indicat că conform parafei de înregistrare a cancelariei Judecătoriei Căușeni, cauza civilă menționată supra, a fost înregistrată la data de 18 ianuarie 2012. Deci, mai mult de 10 ani în urmă. Acest dosar, bate pragul instanței de judecată. Toate tentativele ei de a urgenta examinarea cazului, strămutarea cauzei la o altă instanță mai liberă, nu a avut succes. Instanța se declară competentă de a examina cauza, însă mereu tergiversează examinarea acesteia, sub diferite pretexte. Astfel, cauza dată este aproape de 11 ani şi nu are o finalitate. Durata procedurilor a fost incompatibilă cu cerința termenului rezonabil garantat de art. 6 Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres, neliniștea, înrăutățirea sănătății, nedreptatea cauzate lui Vozian Maria, s-a solicitat și o justifică prin compensarea prejudiciului moral.

Reclamanta a solicitat admiterea acțiunii, constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile la cererea de chemare în judecată la acțiunea lui ACC nr. 20/8 către Vozian Maria în Judecătoria Căușeni, încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul reclamantei a prejudiciului moral în cuantum de 80.000 lei și a cheltuielilor de judecată.

La 12 aprilie 2024, pârâtul Ministerul Justiției a depus explicații scrise la cererea de chemare în judecată înaintată de Vozian Maria privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea de către stat a prejudiciului cauzat. În motivarea poziției a indicat că, califică pretențiile înaintate ca fiind netemeinice și iluzorii, invocând în acest sens următoarele. La aspectul că, fiecare caz este aparte, acesta este un caz ce urmează a fi tratat cu maximă diligență, și nu este cazul sau speța de răspundere patrimonială a statului, or, litigiul civil ce derulează este unul complex ce include solicitări nu simple ci de: anulare a rezultatelor licitației; anularea actelor juridice (capitolul III Cod civil); revendicarea din posesiune ilegală (titlul II Cod civil); demolarea construcției. Respectiv, nu urmează a fi luate în considerație argumentele reclamantei Vozian Maria și a avocatului acesteia că nu este un caz complex și urmează a fi examinat mai rapid, când tot ei au contribuit la tergiversare.

Pîrîtul a susținut că, la aspectul comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților se va aprecia comportamentul tuturor părților implicate în proces inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate etc. În urma analizei înscrisurilor prezentate, copiilor de pe procesele-verbale a ședințelor de judecată, a notei informative judecătorului, investit cu rejudecarea cauzei, nu atestă careva motive de tergiversare a examinării cauzei civile, or, insuși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept „tergiversarea examinării cauzei", respectiv nu pot fi reținute argumentele reclamantului în acest sens. Astfel că comportamentul reclamantului trezește îndoieli, or, este necesar să fie luate în considerație comportamentul acestuia pe întreaga durată a procesului.

Reprezentantul Ministerului Justiției a menționat că motivele întemeiate ce au determinat prelungirea duratei procedurilor judiciare au fost următoarele: neprezentarea lui Vozian Maria la multiple ședințe de judecată (fond, apel, recurs), în pofida înștiințării legale, prin citații și aviz publicitar, care potrivit art. 108 CPC se consideră citare legală); multiplele cereri de amânare din partea reclamantei și avocatului acesteia, fapt atestat prin actele dosarului; imposibilitatea de a continua examinarea cauzei din motivul neprezentării în ședințele de judecată; acțiunile procesuale de atac care au cauzat o perioadă mai îndelungată a examinării cauzei; aflarea în procedura judecătorilor din fond, apel, recurs, a altor cauze ce se judecă de urgență și în mod prioritar; stare de urgență; condiții climaterice nefavorabile; aflarea judecătorilor în concedii medicale și de odihnă; transmiterea la rejudecare în apel, fond, urmare a apelurilor și recursurilor declarate, inclusiv de Vozian Maria; numirea ședințelor de judecată s-a efectuat ținând cont, de categoria pricinii, complexitatea, volumul de lucru și de numărul de cauze aflate în gestiunea judecătorilor; volumul de lucru considerabil din procedura tuturor judecătorilor; numărul exagerat de dosare civile spre examinare; antrenarea diferitor avocați de către Vozian Maria; acordarea de pregătire și luare de cunoștință a avocaților cu materialele cauzei; depunerea de către Vozian Maria a cererii de recuzare a judecătorului; depunerea de către Vozian Maria a cererii de strămutare a cauzei; abținerea unor judecători de la examinarea cauzei; etc. Astfel, se reține cu certitudine, că, majoritatea ședințelor de judecată au fost amânate la cererile înaintate de reclamant și reprezentantul reclamantului, fiind tergiversat procesul de examinare a cauzei, care și la moment durează. Mai mult, că la conduita instanțelor de judecată, nu sunt întâlnite careva încălcări, or, diligența judecătorilor în asigurarea finalizării cât mai rapide a acestei cauze este respectată, iar efectul întreruptiv, provizoriu și condiționat al examinării acesteia a depins de circumstanțele menționate supra.

Pîrîtul a susținut că se va lua imperativ, în calcul că: Neprezentarea unor documente inerente examinării de către reclamant, nu poate justifica omisiunile instanțelor de judecată, ci direct a reclamantei; Rejudecările repetate urmare a acțiunilor reclamantei au favorizat încălcarea duratei rezonabile a procedurilor; În speță, nu există indici de existență a unor întârzieri inexplicabile de către instanțele de judecată; Amânările solicitate de către reclamant, au contribuit esențial la durata procedurilor, și justifică tergiversarea acestora; Tergiversarea poate fi justificată prin utilizarea cu rea-credință din partea reclamantei a cererilor de recuzare, strămutare; Careva remedii acceleratorii (art. 192 CPC, în fond, apel, recurs) de către reclamanta Vozian Maria nu au fost demonstrate și arătate. Dezacordul reclamantei și avocatului acesteia cu privire la anumite aspecte ale litigiului nu poate fi imputat în răspunderea patrimonială a statului și nu se atribuie la materia duratei excesive a procedurilor. În prezenta cauză, a fost respectat cu strictețe rolul activ în asigurarea celerității procedurilor, termenul rezonabil de judecare a cauzei civile și nu există încălcări de perioade sau inactivitate inexplicabilă a instanțelor judecătorești.

Ministerul Justiției a menționat că la aspectul de miza pentru reclamant, este clar că obiectul acțiunii reclamantei nu a impus prin natura sa o anumită celeritate, ce se urmărește, îmbogățirea fără justă cauză din bugetul de stat a daunei morale de 80.000 lei și a cheltuielilor de judecată, este evident un interes pecuniar. Astfel se deduce necesitatea și importanța prezenței participanților la proces în vederea elucidării tuturor circumstanțelor cauzei respective, „astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă”. Or, termenul rezonabil urmează a fi apreciat în colaborare și cu termenii prevăzuți de legislația procesual civilă, fiind stabiliți în vederea asigurării desfășurării procesului cu respectarea principiilor fundamentale ale dreptului procesual civil, cum ar fi: principiul disponibilității, principiul contradictorialității și egalității în drepturi a participanților la proces, reglementări prevăzute de art. 26, 27 Cod de Procedură Civilă al Republicii Moldova, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părții la un proces echitabil. La examinarea cauzei în termen rezonabil este doar una din componentele dreptului la un proces echitabil și prin urmare, nu poate prevala asupra acestuia din urmă.

Pîrîtul a invocat că cu referire la pretenția de acordare a sumei de 80.000 lei în scopul satisfacerii prejudiciului moral, urmează să aplice prevederile art. 118 Cod de Procedură Civilă, în temeiul căruia „părțile sunt obligate să prezinte probe pe care le invocă, conform legislației în vigoare”. Prin prisma înscrisurilor prezentate, circumstanțelor cauzei, argumentelor părților, a fost probată lipsa nerezonabilității duratei procedurilor, în urma elucidării circumstanțelor cauzei date. Concomitent, subliniază și acel fapt că sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă numai pe seama

pârâtului, dar se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți în proces și jurisprudența Curții Europene, excluzându-se pretenții excesive și vădit exagerate. Potrivit art. 4 alin .(l) al Legii nr. 87 „sarcina probațiunii lipsei, de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei ... și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției". Însă, Ministerul Justiției este în imposibilitate de a proba suplimentar raportului lipsa suportării de către reclamant a prejudiciului moral, atât timp cât nu a fost probată de către reclamant existența de facto a acestui prejudiciu, or, apriori, nu se poate constata lipsa ceea ce nu există.

Ministerul Justiției a susținut că în ceea ce vizează aspectul reparării prejudiciului material, susține că instanța de judecată nu trebuie să-și formeze o idee preconceputâ conform căreia presupusa încălcare a unui drept implică în mod obligatoriu admiterea acțiunii în baza Legii nr. 87/2011, este necesar de stabilit prin probe, dacă a exista în mod veridic o încălcare a unui termen rezonabil și ulterior - existența cu adevărat a unui prejudiciu. În concluzie, pretențiile reclamantul se califică ca inexistente, reclamantul nu a elucidat prin probe corespunzătoare ce a pierdut pe plan fizic, psihic, social, profesional și familial din ceea ce ar însemna o viață normală, liniștită și fericită pentru acesta în momentul respectiv, dar și pe viitor. Toate argumentele invocate întru motivarea acțiunii, poartă un caracter declarativ, formal, fără a dispune de careva suport atât probatoriu, cît și juridic.

Pîrîtul, în baza art.6 § 1 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, art. 5, 27, 55, 56, 59, 60, 211,213,238-241 din Codul de Procedură Civilă, Legea Republicii Moldova nr. 87 din 21 aprilie 2011, a solicitat respingerea integrală a cererii de chemare în judecată, ca fiind neîntemeiată (f.d.228-234, vol. I).

Audiind participanții la proces, examinând probele administrate pentru dovedirea celor invocate și raportându-le, per ansamblu, la prevederile legale ce guvernează spața, instanța de judecată consideră necesar de a admite parțial acțiunea înaintată de Vozian Maria, reieșind din următoarele considerente.

Conform art. 239 CPC, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.

Conform art. 240 alin. (1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Din materialele cauzei se constată că, la 18 ianuarie 2012, Asociația coproprietarilor în condominiu nr. 20/8 a depus la Judecătoria Căușeni cerere de chemare în judecată către Vozian Maria cu privire la anularea rezultatelor licitației din 18 noiembrie 2004 în partea declarării ca învingător pentru lotul ***** pe Vozian Maria, care a primit dreptul de a răscumpăra terenul aferent cu suprafața de ***** pe adresa or. Căușeni, ***** care a fost organizat în baza deciziilor inexistente (ilegale) ale Consiliului orășenesc Căușeni. De a recunoaște nul Contractul de vânzare-cumpărare a terenului aferent din 21 iulie 2005 încheiat între Primarul or. Căușeni, Zareba Anatolii și Vozian Maria, ca fiind încheiat cu încălcarea limitei împuternicirilor și în rezultatul înțelegerii dolosive dintre reprezentanții părților. De revindecat din posesiunea ilegală de la Vozian Maria și de restituit proprietarului - Asociației coproprietarilor în condominiu nr. 20/8, terenul cu suprafața de *****, situat pe adresa or. Căușeni, *****. Să fie obligată să demonteze de pe teritoriu condominiului construcția comercială ce aparține lui Vozian Maria cu propriile forțe și din contul ei. De încasat de la Vozian Maria suma taxei de stat achitate (f.d. 127-128, Vol. I).

Prin hotărîrea Judecătoriei Căușeni din 26 septembrie 2012 a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Asociația coproprietarilor în condominiu nr. 20/8 din or. Căușeni.

La 15 octombrie 2012 Asociația coproprietarilor în condominiu Nr. 20/8 a depus cerere de apel împotriva Hotărârii Judecătoriei Căușeni din 26 septembrie 2012, prin care s-a refuzat Asociației coproprietarilor în condominiu Nr. 20/8 în admiterea acțiunii înaintate că Vozian Maria și Primăria or. Căușeni, solicitând casarea deciziei Judecătoriei Căușeni, cu restituirea pricinii la examinare în prima instanță (f.d. 145-147, Vol. I).

Prin decizia Curții de Apel Bender din 27 noiembrie 2012 a fost respins apelul înaintat de Asociația coproprietarilor în condominiu nr. 20/8 din or. Căușeni, cu menținerea hotărîrii primei instanțe din 26 septembrie 2012.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 22 mai 2013, recursul declarat de către avocatul Oleg Spînu în interesele Asociației coproprietarilor în condominiu nr. 20/8 din or. Căușeni, împotriva deciziei instanței de apel din 27 noiembrie 2012, s-a considerat inadmisibil.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 30 aprilie 2014 s-a respins ca fiind inadmisibilă revizuirea depusă de avocatul Oleg Spînu în interesele Asociației coproprietarilor în condominiu nr. 20/8 din or. Căușeni, împotriva încheierii instanței de recurs din 22 mai 2013.

Ulterior, prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 02 septembrie 2015 s-a admis cererea de revizuire depusă de Asociația coproprietarilor în condominiu nr. 20/8 din or. Căușeni, s-a casat încheierea Curții Supreme de Justiție din 22 mai 2013 și s-a

reținut cauza pentru examinarea cererii de recurs depusă de către Asociația coproprietarilor în condominiu nr. 20/8 din or. Căușeni, de către Curtea Supremă de Justiție, în alt complet de judecători.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 28 octombrie 2015, s-a admis recursul declarat de Asociația coproprietarilor în condominiu nr. 20/8 din or. Căușeni și s-a casat decizia Curții de Apel Bender din 27 noiembrie 2012, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2016, s-a admis apelul declarat de reprezentantul Asociației coproprietarilor în condominiu nr. 20/8 din or. Căușeni, s-a casat hotărîrea Judecătoriei Căușeni din 26 septembrie 2012, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în aceiași instanță, în alt complet de judecată.

Prin hotărîrea Judecătoriei Căușeni sediul Central din 24 mai 2018 s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Asociația coproprietarilor în condominiu nr. 20/8 din or. Căușeni. S-au anulat rezultatele licitației funciare din 18 noiembrie 2004 cu privire la negocieri directe cu Vozian Maria, de înstrăinare a terenului cu suprafața de ***** cu ***** din ***** din or. Căușeni. S-a anulat contractul de vînzare – cumpărare ***** din 21 iulie 2005 (7500) a terenului cu suprafața de ***** din str. Dimitrie Cantemir, nr. 36b din or. Căușeni, cu *****, încheiat între Primarul or. Căușeni și Vozian Maria, înregistrat la OCT Căușeni la 01 august 2005. S-a revendicat din posesiunea lui Vozian Maria terenul cu suprafața de *****, *****, situat în or. Căușeni, *****, cu transmiterea acestuia în folosința Asociației coproprietarilor în condominiu nr. 20/8 din or. Căușeni, ca teren aferent blocului locativ din or. Căușeni. S-a obligat Vozian Maria să demoleze din contul mijloacelor proprii toate construcțiile de pe terenul cu suprafața de ***** din ***** din or. Căușeni. S-a încasat de la pîrîții Primăria or. Căușeni și Vozian Maria, în mod solidar, în beneficiul Asociației coproprietarilor în condominiu nr. 20/8 din or. Căușeni, suma de 270 lei, cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată suportate în legătură cu plata taxei de stat la depunerea acțiunii.

La 22 iunie 2018, avocatul Alexandru Caciur în interesele lui Vozian Maria a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Căușeni sediul Central din 24 mai 2018, solicitând casarea hotărârii instanței de fond cu respingerea integrală a cererii de chemare în judecată (f.d. 173-177, Vol. I).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 februarie 2020, s-a admis apelul declarat de Vozian Maria și Primăria or. Căușeni. S-a casat hotărîrea Judecătoriei Căușeni sediul Central din 24 mai 2018, cu restituirea cauzei la rejudecare în primă instanță, în alt complet de judecată (f.d. 49 – 59 vol. II).

Potrivit notei informative a judecătorului Judecătoriei Căușeni, atestă că perioadele de examinare a cauzei sînt: Judecătoria Căușeni (18 ianuarie 2012 - 26 septembrie 2012)

- potrivit copiilor de pe extrasele proceselor verbale a ședințelor de judecată elucidează; Curtea de Apel Bender (15 octombrie 2012 – 27 noiembrie 2012); Curtea Supremă de Justiție (27 februarie 2013 – 22 mai 2013) înregistrarea recursului, în termen legal prin încheierea din 22 mai 2013 considerat inadmisibil. Revizuirea: Curtea Supremă de Justiție (13 martie 2014 – 30 aprilie 2014) înregistrarea cererii de revizuire la – 13 aprilie 2014, prin încheierea din 30 aprilie 2014 respinsă ca fiind inadmisibilă. Curtea Supremă de Justiție (17 iulie 2015 – 02 septembrie 2015) înregistrarea cererii de revizuire la 17 iulie 2015, prin încheierea din 02 septembrie 2015 admisă cererea de revizuire, casată încheierea Curţii Supreme de Justiţie din 22 mai 2013, examinarea de către Curtea Supremă de Justiție în alt complet.

Curtea Supremă de Justiție (02 septembrie 2015 – 28 octombrie 2015) prin decizia din 28 octombrie 2015 a fost admis recursul declarat de ACC nr. 20/8 din or. Căușeni, casată decizia Curții de Apel Bender din 27 noiembrie 2012, restituită pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău. Rejudecarea în apel: Curtea de Apel Chișinău (05 noiembrie 2015 - 09 noiembrie 2016). Rejudecarea în fond: Judecătoria Căușeni (19 ianuarie 2017 - 24 mai 2018); Curtea de Apel Chișinău (24 iulie 2018 – 14 mai 2019); Curtea Supremă de Justiție (16 iulie 2019 – 20 noiembrie 2019).

Rejudecarea în apel: Curtea de Apel Chișinău (29 noiembrie 2019 – 12 februarie 2020) -, pronunțată decizia Curții de Apel Chișinău la 12 februarie 2020 de admitere a apelului declarat de Vozian Maria și a Primăriei or. Căușeni, casată hotărârea Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 24 mai 2018, restituită cauza la rejudecare în prima instanță, în alt complet. Rejudecarea în fond: Judecătoria Căușeni, sediul Central (16 martie 2020 – 20 septembrie 2023).

Reieșind din cele menționate supra în coroborare cu materialele cauzei, instanța de judecată constată cu certitudine că cauza civilă intentată la 18 ianuarie 2012 se află în continuare pe rolul Judecătoriei Căușeni sediul Central, nefiind pronunțată o soluție definitivă pe caz.

În acest sens, instanța de judecată atestă că, la momentul depunerii cererii de chemare în judecată de către Vozian Maria, termenul de examinare a cauzei civile menționate supra a constituit aproximativ 12 ani și 4 luni, fapt ce afectează direct stare emoțională a reclamantei Vozian Maria.

Conform art. 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Conform art. 2 alin. (1) Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

În contextul dat, instanța de judecată conchide că, la examinarea cauzei privind constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei va lua în calcul criteriile de apreciere a duratei judecării cauzei şi anume complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului, conduita instanţei de judecată şi importanța procesului pentru reclamant.

Cu referire la criteriul de complexitate a cauzei, instanța de judecată menționează că, complexitatea se referă atât la situația de fapt, cât şi la situaţia de drept. Un caz complex poate implica probleme cu privire la starea de sănătate a unui reclamant, volumul mare de probe, probleme juridice complexe, necesitatea audierii unui număr mare de martori sau numărul mare de persoane afectate.

Totodată, comportamentul părților include aprecierea comportamentului reclamantului şi autorităților. Se va aprecia bona/mala fides a tuturor părţilor implicate în proces, inclusiv existenţa unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea şedinţelor, planificarea unei ordini a şedinţelor cu pauze îndelungate; etc. Miza (interesul) pentru reclamant relevă importanţa sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

Subsecvent, instanţa de judecată reieterează că, potrivit art. 1 alin. (2) din Legea nr. 87, aplicarea şi interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislaţiei naţionale, a prevederilor Convenţiei europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi a jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului.

Astfel, conform art. 4 CPC, sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăţilor şi a intereselor legitime ale persoanelor fizice şi juridice şi asociaţiilor lor, ale autorităţilor publice şi ale altor persoane care sînt subiecte ale raporturilor juridice civile, familiale, de muncă şi ale altor raporturi juridice, precum şi în apărarea intereselor statului şi ale societăţii, în consolidarea legalităţii şi a ordinii de drept, în prevenirea cazurilor de încălcare a legii.

Potrivit prevederilor art. 192 alin. (1) şi (2) CPC cauzele civile se judecă în primă instanţă în termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sînt:

complexitatea cauzei, comportamentul participanților la proces, conduita instanţei judecătoreşti şi a autorităţilor relevante, importanţa procesului pentru cel interesat. Respectarea termenului rezonabil de judecare a pricinii se asigură de către instanţă. Cauzele privind contestarea actelor normative, a hotărîrilor, acţiunilor sau inacțiunilor autorităţilor publice, ale altor organe şi organizaţii, ale persoanelor oficiale şi funcționarilor publici se judecă de urgenţă şi în mod prioritar.

În acest sens, instanța de judecată va respinge ca neîntemeiat argumentul pârâtului precum că durata procedurilor poate fi explicată printr-o anumită complexitate ținând cont de solicitările formulate care nu sunt simple ci de anularea licitației, anularea actelor juridice, revindecare din posesiune ilegală și demolarea construcției, or, la caz, se evidențiază că anterior aceste solicitări au fost examinate într-un termen mai restrâns de către instanța de judecată, fapt ce denotă că examinarea acestora într-un termen rezonabil nu este imposibil, ci doar ține de planificarea unei ordini de examinare, sarcina ce îi revine nemijlocit instanței de judecată.

Totodată, referitor la importanța procesului pentru reclamantul, instanța notează că Vozian Maria în cadrul litigiului inițiat de Asociația Coproprietarilor în Condominiu nr. 20/8, deține calitatea procesuală de pârât, respectivul proces fiind pentru ea de o importanță majoră, or în cadrul procesului dat sunt afectate direct drepturile sale.

Astfel, obiectul acțiunii constituie anularea rezultatelor licitației din 18 noiembrie 2004 în partea declarării ca învingător pentru lotul ***** pe Vozian Maria, care a primit dreptul de a răscumpăra terenul aferent cu suprafața de ***** pe adresa or. Căușeni, ***** care a fost organizat în baza deciziilor inexistente (ilegale) ale Consiliului orășenesc Căușeni. Recunoașterea nulă a contractului de vînzare - cumpărare a terenului aferent din 21 iulie 2005 între Primarul or. Căușeni, Zareba Anatolii și Vozian Maria, ca fiind încheiat cu încălcarea limitei împuternicirilor și în rezultatul înțelegerii dolosive dintre reprezentanții părților. Revindecarea din posesiunea ilegală de la Vozian Maria și restituirea proprietarului - Asociației coproprietarilor în condominiu Nr. 20/8, terenul cu suprafața de *****, situat pe adresa or. Căușeni, *****, cu obligarea să demonteze de pe teritoriu condominiului construcția comercială ce aparține lui Vozian Maria cu propriile forțe și din contul ei, precum și încasarea sumei taxei de stat achitate.

În acest sens, instanța va reține argumentul reclamantei că motivele examinării îndelungate a cauzei civile sunt remiterea cauzei spre reexaminare de către instanțele ierarhic superioare pe motiv de examinare superficială a materialelor cauzei civile, că se adoptă decizii, hotărâri judecătorești fără argumentare clară și aprecierea probelor de instanțele inferioare.

Prin urmare, instanța de judecată conchide că, cauză civilă fiind pe rolul instanțelor de judecată o perioadă îndelungată de peste 12 ani, fiind remisă în mod repetat spre

reexaminare şi este examinată în prezent de către instanța de fond a treia oară, nu poate fi considerat rezonabil ținând cont de criteriile enunțate supra și, în consecință, a fost încălcat dreptul reclamantei Vozian Maria la judecarea cauzei în termen rezonabil, fapt ce îi provoacă suferințe atât fizice, materiale cât și psihice.

Conform art. 19 alin. alin. (1), (3) Cod civil, în condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel. Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții.

Potrivit art. 2036 alin. (1) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Conform art. 2 alin. alin. (2) și (3) Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului. Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Prin urmare, instanța de judecată precizează că în ședința de judecată și din materialele cauzei s-a stabilit cu vehemență că cauza civilă intentată la 18 ianuarie 2012 de către Asociația Coproprietarilor în Condominiu Nr. 20/8 din or. Căușeni, unde reclamanta Vozian Maria are calitatea de pârât se află în continuare pe rolul Judecătoriei Căușeni sediul Central.

Articolul 2037 alin. (2) din Codul civil prevede că caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Conform art. 2 alin. (6) Legea nr. 87 din 21.04.2011, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de

urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

În context, instanța de judecată ia în considerare și realizările în acest sens a practicii judiciare, și anume că aprecierile prejudiciului moral se face în raport cu criteriile menționate anterior (comportamentul părților, miza pentru reclamant, durata examinării), totodată luându-se obligatoriu în considerare și principiul general al echității, iar suma apreciată să nu fie vădit disproporțională cu sumele acordate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Totodată, instanța de judecată respinge ca lipsite de suport legal argumentele pârâtului că sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă numai pe seama reclamantului, or, conform art. 4 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției.

De asemenea, instanța învederează că este nefondată alegația Ministerului Justiției că nu poate proba ceea ce nu există, or, pârâtul nu se poate eschiva de la sarcina impusă de legiuitor privind probarea absenței prejudiciului moral suferit de reclamant, sub paravanul simplei declarații că nu există, având în vedere că anume lipsa suportării de Vozian Maria a unui prejudiciu moral trebuie demonstrată de către stat.

În cadrul examinării cauzei, reclamanta Vozian Maria a invocat că obiectul de examinare și anume bunul imobil – teren cu *****, cu suprafața de *****, de pe adresa or. Căușeni, *****, achiziționat printr-o licitație și ulterior în baza contractului de vînzare – cumpărare ***** din 21 iulie 2005, a fost cu scopul de a înființa un punct comercial de prestări servicii, pentru a întreține familia, fiind mama singură, având la întreținere 2 copii.

Astfel, încercînd să îmbunătățească condițiile de trai ale familiei sale, Vozian Maria a construit și amenajat bunul menționat, înființînd o afacere prin care să poată activa legal și să achite taxele corespunzătoare. Însă, pe parcursul a 12 ani de examinare a cauzei, afacerea sa a avut de suferit, fiind nevoită să se deplaseze la instanțele de judecată și la organele de poliție, nu în ultim rînd pe acest bun imobil fiind aplicate diferite interdicții.

De asemenea, potrivit raportului de evaluare psihologică a reclamantei Vozian Maria realizat în urma adresării la psiholog s-a formulat concluzia: Scala Nervozitate înregistrează valori înalte, fapt ce indică la anxietate ridicată, sentimentul unui pericol iminent dar nedefinit, care planează amenințător asupra doamnei, disconfort psihosomatic, tulburări de somn, dureri și stări generale proaste, oboseală cu fenomene de epuizare, neliniște, instabilitate. Dna Maria se caracterizează printr-un prag scăzut de excitabilitate și o sensibilitate ridicată.

La fel s-a indicat că valorile înalte la ***** a permis să concluzioneze că Vozian Maria are o stare de spirit scăzută. În general în activitățile în care se implică se caracterizează prin sârguință, conștiinciozitate, angajament. Dar din cauza ședințelor și dosarelor de judecată a devenit incapabilă de a lua o decizie fără ezitare și incertitudine. Acum, în comparație cu situația pînă la aceste dosare, orice activitate în care se implică este dificilă, neplăcută, decurge cu un sentiment de stres mental excesiv, îi provoacă o senzație de neputință completă și epuizare. Din cauza oboselii, asteniei dna Maria își pierde controlul voluntar al proceselor psihice, se plânge pe un sentiment general de greutate. Se observă un ***** care însoțește o scădere a dispoziției, ce se manifestă și prin lentoare a vorbirii și a gândirii....(f.d. 21-23, vol. II).

Faptul vulnerabilității reclamantei Vozian Maria, a fost stabilit și în concluzia Casei Departamentale a persoanelor cu handicap din Franța din 25 august 2022, unde s-a indicat că reclamantei Vozian Maria i se acordă o alocație pentru adulți *****, care este valabilă de la 01 iulie 2022 pînă la 30 iunie 2027. S-a recunoscut că are dificultăți care îi îngreunează în mod semnificativ viața socială, dar care îi păstrează independența pentru actele de bază ale vieții cotidiene, ceea ce corespunde unui grad de ***** (f.d. 24 – 31 vol. II).

Prin urmare, avînd în vedere principiile compensării echitabile şi rezonabile a prejudiciului moral, instanţa de recurs consideră necesar de a încasa de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiţiei cu titlul de prejudiciu moral în beneficiul reclamantei Vozian Maria suma de 40.000 lei, sumă care în opinia instanţei, poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce la o satisfacţie echitabilă reclamantei şi care este una corelativă cu practica judiciară în cazuri similare.

Respectiv, nu poate fi admisă solicitarea reclamantei Vozian Maria privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 80.000 lei, pentru încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, deoarece în opinia instanţei de judecată daunele morale sunt menite să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, or, din raportul prezentat s-a constatat faptul că pe parcul examinării cauzei specificate supra, Vozian Maria a înaintat la fel cererii de amînare, care au dus nemijlocit la amînarea ședințelor de judecată și contestarea actelor judecătorești.

În acelaşi timp, instanța reține şi faptul că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echităţii, care exprimă că indemnizaţia trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire. În temeiul Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacţie echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit astfel, încît acesta să

aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

În materia duratei nerezonabile a procedurilor judiciare, vine jurisprudenţa CEDO în *cazul SRL „Deservire" vs Moldova*, unde Curtea a acordat cu titlu de prejudiciu moral suma de 600 euro pentru violarea art. 6 § 1, în ceea ce priveşte durata procedurilor timp de 6 ani şi în *cazul Cravcenco vs Moldova*, unde Curtea a acordat suma de 3.000 euro pentru 10 ani.

Jursiprudenţa CtEDO în practica sa constantă a statuat că încălcările dreptului la judecarea cauzelor în termen rezonabil creează prezumţia solidă, uneori irefragibilă, potrivit căreia durata excesivă a procedurii a generat un prejudiciu moral *(hotărârea din 10 noiembrie 2004, Apicella c. Italiei, par. 93)*, în special, prin aceea că reclamantul trăieşte într-o stare de incertitudine şi anxietate cu privire la rezultatul procedurii *(hotărârea din 21 februarie 1997, Guillemin c Franţei, par. 63)*.

Prin urmare, având în vedere că, potrivit art. 2 alin. 7 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, organul care reprezintă statul în instanță de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției, instanța apreciază ca neîntemeiate declarațiile pârâtului precum că, sumele pretinse de reclamant nu pot fi încasate din contul Ministerului Justiției ca instituție de stat deoarece ultimul este doar reprezentant al statului pe categoria dată de litigii, or conform prevederilor art. 2 alin. (4) și (5) din Legea enunțată, prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat. După repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, statul are drept de regres față de persoana vinovată.

Conform art. 96 alin. (1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Luând în considerare că reclamanta Vozian Maria nu a prezentat acte confirmative privind cheltuielile de asistență juridică suportate, precum și cuantumul acestora, instanța de judecată respinge încasarea acestora, ca neîntemeiată.

În conformitate cu art. 26, 236-241, 357 Cod de procedură civilă, instanţa de judecată

H O T Ă R Ă Ş T E:

Se admite parţial cererea de chemare în judecată înaintată de Vozian Maria către Ministerul Justiţiei privind constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei civile, încasarea prejudiciului moral şi a cheltuielilor de judecată.

Se constată încălcat dreptul reclamantei Vozian Maria la examinarea în termen a cauzei civile la cererea de chemare în judecată înaintată de Asociaţia de Coproprietari în Condominiu nr. 20/8 din or. Căuşeni către Vozian Maria, Primăria şi Consiliului or. Căuşeni, intervenient accesoriu Andrei Tudos privind anularea rezultatelor licitaţiei din 18 noiembrie 2004, anularea actelor juridice, revendicarea din posesiune ilegală şi demolarea construcţiei comerciale, înregistrată la data de 18 ianuarie 2012.

Se încasează din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Vozian Maria, suma de 40.000,00 lei (patru zeci mii lei) cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, pretențiile se resping ca neîntemeiate.

Hotărîrea cu drept de apel la Curtea de Apel Chişinău în termen de 30 zile de la pronunţarea dispozitivului hotărîrii, prin intermediul Judecătoriei Chişinău (sediul Centru).

Președintele ședinței,
judecător Georgeta Grozav